

УДК: 007 : 304 : 659. 3+ 801.8 : 7.041.5

ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ Й НАЦІОНАЛЬНО- ДЕРЖАВОТВОРЧІ КОНЦЕПТИ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ НІЛИ ЗБОРОВСЬКОЇ

ВОРОНОВА Мальвіна,

канд. філол. наук, доц.,

Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, вул. Мельникова, 36/1, м. Київ, 04119, Україна,
e-mail: malvina voronova@gmail.com

Статтю присвячено дослідженню творчості української вченої-літературознавця Ніли Зборовської. Мета наукової розвідки – реконструювання її духовно-інтелектуальних і національно-державотворчих концептів. У ході дослідження, відповідно до поставленої мети, використані метод систематизації (допоміг охопити й упорядкувати творчу спадщину вченої); метод жанрово-тематичної диференціації (за його допомогою наукові праці розподілені на жанри й теми); семантичний аналіз (використовувався для з'ясування змісту й сенсу кожного окремого елементу тексту); метод узагальнення (використовувався під час формування загального погляду на ідеї вченої). Проведена робота дозволила сформулювати: основний науковий концепт Н. Зборовської (українська культура засвідчує постколоніальний синдром інфантильного суспільства, що рухається в бік «нарощування мужності»); центральний політико-філософський мотив її творчості (ідея аристократичної та інтелектуальної України, що зосереджена на самопізнанні та пізнанні Бога); основну релігійно-філософську ідею (ідея синкретичної релігії – єднання християнства і буддизму); домінуючу гендерну ідею (жінка посідає особливе місце в духовному формуванні людства, адже здатна духовно переродити чоловіка).

Ключові слова: національний код, духовно-інтелектуальні цінності, державотворчі концепти, Зборовська.

Вступ. Актуальність дослідження зумовлена вагомих внеском у формування національної ідентичності й, відповідно, державного становлення, що його зробили українські інтелектуали 1990 – початку 2000-х рр., зокрема і Ніла Зборовська – літературознавець, письменниця, громадська діячка. Все своє творче життя вона присвятила новаторським психоаналітичним дослідженням української літератури, культури, гендерної та національної ідентичності й зробила чимало важливих прогностичних висновків щодо подальшого розвитку української державності.

Мета наукової розвідки – реконструювання духовно-інтелектуальних і національно-державотворчих концептів, вироблених Н. Зборовською в її різних за жанрово-тематичним спрямуванням та призначенням працях. *Завдання дослідження* встановлені відповідно до мети: систематизувати масив творчого надбання вченої; здійснити категоризацію наукових, навчальних, публіцистики, художніх творів, щоденникових записів, автобіографічних нотаток, інтерв'ю; провести семантичний аналіз окремих праць, розглянувши в інтелектуальному полі авторки окремі елементи (наукові погляди та концепції; філософські ідеї; публіцистичні теми, проблеми, дискусії; духовні цінності; громадянська позиція; ідеї державотворення) тощо.

Джерелами дослідження стали наукові праці Н. Зборовської – «Код української літератури...» (2006), «На карнавалі мертвих поцілунків: феміністичні роздуми» (1999); літературознавчі дослідження – «Моя Леся Українка» (2002), «Танцююча зірка» Тодося Осьмачки (1996), «Пам'яті Соломії Павличко» (2007); навчальний посібник «Психоаналіз і літературознавство» (2003), «анти-роман» «Українська реконкіста» (2003); щоденникові нотатки – «Метафізичний погляд на перевибори в Україні» (2007), «Академічний космополітизм чи посткомуністичне літературознавство?» (2007), «Масонський стиль в Українській літературі: далі буде?» (2007);

інтерв'ю, вміщені в часописах «Дзеркало тижня» (2006), «City Life» (2007), «Літературна Україна» (2007), «Кур'єр Кривбасу» (2007), «День» (2012) [1–15].

Методи дослідження. Обиралися згідно зі встановленими завданнями: 1) систематизації (допоміг охопити й упорядкувати всю творчу спадщину вченої); 2) жанрово-тематичної диференціації (праці Н. Зборовської розподілені на різні жанри й теми); 3) семантичний аналіз (використовувався для з'ясування змісту й сенсу кожного окремого елементу – думки, фрагменту думки тощо); 4) метод узагальнення (використовувався під час формування загального погляду на ідеї вченої).

Результати й обговорення. У своїх наукових роботах учена підкреслювала кризу теорії літератури (як української так і світової) й методологічну кризу, а українське літературознавство оцінювала як постколоніальне («Код української літератури») [1]. Н. Зборовська сформулювала риси постколоніальної української літератури, серед яких: інфантизм, брак мужності (рицарства), брак дорослої чуттєвості (і, відтак, якісних любовних романів, конкурентних у світовій літературі), нав'язлива любов до матері (яка часто переноситься на образ держави, зберігаючи риси інфантильного синівства). Дослідниця зробила висновок про те, що українська культура рухається в бік «нарощування мужності», але поки що не здобула її [1].

На початку наукової кар'єри її приваблював феміністичний дискурс, який був ідеологічно-проблемним центром її досліджень, але не в західному розумінні, а в національному. Н. Зборовська цікавилася українками, які «по-різному переймалися феміністичною модернізацією національної свідомості»: Н. Кобринською, О. Кобилянською, Л. Косач, М. Рудницькою. Працюючи поруч із С. Павличко й Т. Гундоровою, у ті роки вчена констатувала, що «фемінізм – це спосіб життя, а не лише теорія» [2], але згодом вона відійшла і від практики фемінізму, і від наукових розвідок цього спрямування.

Серед ключових питань, які перебували в науковій орбіті Н. Зборовської, – дослідження *гендеру в патріархальному постколоніальному суспільстві*. Цю проблему вчена розглядала в таких аспектах: 1) людина як «сконструйована культурою істота» (спираючись на думку російського філософа М. Мамардашвілі, вона підкреслювала вирішальний вплив суспільства на формування гендерної поведінки); 2) гендер як культурно-обумовлений аспект статі (не стільки особистість формує уявлення про стать, скільки культурне середовище нав'язує поведінкову модель статі); 3) літературний фемінізм – особливий критичний дискурс, спрямований на підірив патріархальної культурної системи; 4) жінка в патріархальному суспільстві як пасивний об'єкт; 5) чоловік постколоніального патріархального суспільства містично прив'язаний до матері і відтак – інфантильний; 6) культ материнства в постколоніальній українській літературі (й, відповідно, суспільній свідомості); 7) формування й захист суб'єктності жінки через якісний феміністичний дискурс [2].

Дослідниця не уникала наукової полеміки, стаючи на захист *суб'єктності жінки та критики інтелектуальної винятковості чоловіка*. Опонентами Н. Зборовської у науковому дискурсі щодо гендерного питання були відомий український учений Сергій Квіт та письменник В'ячеслав Медвідь. Першого, як представника сучасного неонаціоналізму, вона звинувачувала у «прихованому лицемірстві», адже, на її думку, він розглядав жінку як об'єкт мистецтва (і в цьому вбачав її місію) та подавав фемінізм як «загрозу» такому її особливому статусу, приховуючи тим самим своє консервативне небажання визнати жінку рівною чоловікові в її інтелектуальних можливостях. Полемізуючи з В. Медвідем, дослідниця заперечувала традиційний чоловічий погляд на жінку як уособлення природи й чуттєвості, пасивну й позбавлену інтелектуально-раціонального та культурного потенціалу, вона критикувала позицію винятковості чоловіка як єдиного носія духовного, інтелектуального й культурного світу.

Дискусійним виявилось і питання про *право інтерпретувати інтимне життя видатних особистостей як ознаку зрілості суспільства*. Полемізуючи з С. Квітом,

Н. Зборовська захищала інтелектуальне право інтерпретувати творчість із позиції нетрадиційної сексуальності (в широкому сенсі – споглядати значущих історичних осіб крізь призму їхньої інтимної біографії), як це зробила С. Павличко, вказуючи на стосунки Лесі Українки та Ольги Кобилянської. І закидала українському суспільству культову свідомість, якій потрібні «боги і богині», і яка не може сприйняти «велич людських видатних особистостей». Це була відповідь-солідарність Н. Зборовської на звинувачення С. Павличко у «методологічній хворобливості» [16, с. 80], висловлене С. Квітом. Згодом вона продовжила свою думку й зазначила, що українські письменники тематичної «селянської орієнтації» є «бабськими», адже їхні улюблені героїні – «баби похилого віку» (мова йшла про В. Медвіда й М. Бабака), і дала їм визначення «письменники бабської орієнтації» [2].

Одне з центральних філософських зацікавлень Н. Зборовської – *ідея етичної місії культури*. Література тлумачилася нею як сакральна сфера, оскільки: 1) вона втілює душу нації та її генетичний код); 3) її створюють ті самотні одинаки, які «посвячені у таємниці буття»; 4) її творять ті особистості, які мають справжнє «бажання» й пристрасть [4]. З одного боку, літературу треба вивчати аналітично, тобто «увести у нашу філологію аналітику – це першочергове завдання», адже, на думку дослідниці, інтелектуальний підхід до літератури (мистецтва в цілому) є ознакою зрілості національної свідомості. З іншого боку, етична місія літератури й культури загалом – це служіння людині. Головною є не літературна доля твору, а його призначення й користь для людини, етику мистецтва вчена вивичувала над його естетикою [5].

Провідною філософською темою дослідниці стало вивчення *духовного світу жінки*, яке вона найбільш плідно реалізувала в есеї «Моя Леся Українка», ідейно-концептуальні напрямки якого: 1) жіночий світ як світ природи і почуттів; 2) простір Життя як простір Еросу; 3) ґрунтування творчості на автобіографічному любовному житті (зокрема, йдеться про Ларису Косач); 4) здатність духовної любові жінки поновому народити чоловіка; 5) жіноча природність як жага і пристрастність; 6) материнська опіка як блаженство і «солодкий сон із Богом». Думка про соціальне й метафізичне призначення жінки, вчена розрізняла «метафізичну» та «соціальну» жінку, себе відносячи до першого типу.

Центральною політико-філософською ідеєю Н. Зборовської була концепція т.зв. «аристократичної України», в основі державотворення якої вона бачила зріле суспільство, що зосереджене на самопізнанні та пізнанні Бога-отця, суспільство, що позбулося постколоніального синдрому інфантильності та рухається у бік аристократичного демократизму. Термін «аристократизм» учена вживала для позначення, передусім, духовно-інтелектуальної, а не матеріальної елітарності та протиставляла його неосвіченому масовому анти-культурному плебейству [1].

Філософсько-релігійний ідеал Н. Зборовської – це синкретична релігія на основі єднання християнства і буддизму, «історії Спасителя та ідеї справедливості карми». Подібно Юнгу, вона, перебираючи всі «імена Любові», зрештою зупинялася на одному єдиному – Богові [3]. А, продовжуючи думку Штейнера про те, що Христос допоміг людству подолати власну смертність «своєю жертвенною смертю», вона зауважувала, що Леся Українка мислила в подібному дусі, коли «включила себе в українську карму живого, безсмертного життя». Саму дослідницю образ Ісуса Христа хвилював не лише як філософський об'єкт, а – глибоко-духовно й інтимно, незадовго до смерті вона планувала написати роман про Господа «Пришестя мужності», а також мріяла побудувати храм, в якому зцілювали би людей. Власне, вся праця її життя – над декодуванням слова – і ставлення до художнього тексту як до Божого одкровення – це й була її особиста духовно-релігійна місія [4 ; 6].

Публіцистичні теми, проблеми й загалом – публіцистична полеміка Н. Зборовської зосереджувалися навколо актуальних суспільних і культурних питань епохи зламу – переходу України від посттоталітарного і постколоніального до демокра-

тичного і незалежного суспільства. Її увагу як публіциста привертала і окремі події (т.зв. «помаранчева революція»; перевибори до ВР у 2007 р.), персоналії (В. Ющенко, Ю. Тимошенко) і проблеми (карнавальність української революції 2004 р.). Відштовхуючись від актуального політичного фону, вчена вказувала на глибинні проблеми нації, зокрема: 1) проблему сакралізації традицій та окремих особистостей (брак людяності в інтерпретаціях видатних осіб та дефіцит щирості у трактуванні історичних подій); 2) проблему патріархального суспільства (законсервованого у минулому й позбавленого мужності щодо радикальних прогресивних зрушень); 3) проблему суспільної інфантильності (читай, постколоніальної об’єктності, внутрішньої слабкості, невпевненості та несамостійності) [7].

У своїй інтелектуальній діяльності Н. Зборовська не визнавала національно-географічних меж, список вчених, філософів, письменників, поетів, митців, критиків, яких вона вивчала, на думку яких зважала і посилалася, може скласти окрему статтю, яка охопить інтелектуальне надбання світового масштабу. У своїй науковій діяльності вчена використовувала переважно психоаналітичні методи, спираючись на концепції З. Фрейда та К. Юнга, однак у полі її зору були також Ж. Дерріда, М. Бахтін, Г. Блум, Р. Якобсон, Ф. Ніцше, Е. Фромм, Ю. Лотман, М. Бердяєв та ін. Досліджуючи переважно українську літературу, дослідниця легко відтворювала її в контексті світових літературних напрямків та паралельно з представниками інших літератур, відтак, вільно орієнтувалася в літературному надбанні Ф. Достоевського, Л. Толстого, Г. Флобера, В. Набокова, Е. Золя, Г. Гессе та ін.

Наукові, публіцистичні та художні праці Н. Зборовської, а також її інтерв’ю дозволяють виокремити її духовні цінності. З огляду на повторюваність певних семантичних одиниць, можна констатувати, що вона мала свою шкалу сутнісних (надзвичайно цінних) понять, і це для неї, відповідно до градації: 1) Бог (найвища Істина й цінність); 2) мистецтво (як втілена душа нації); 3) держава (як кінцева мета життя й діяльності народу).

Попри те, що *держава й нація є центром її філософсько-політичних поглядів*, Н. Зборовська протиставляла метафізичне життя – соціальному, й першому віддавала перевагу, неодноразово підкреслюючи це в інтерв’ю. Найбільшим щастям у соціальному житті вона вважала – «вчити шукати істину» [6], а вона у неї переважно – релігійна. Загалом її свідомості була властива сковородинська сакралізація простих речей, її цінності: 1) природність; 2) жіночність; 3) ерос (пристрасть, з якої народжується все значуще в світі); 4) краса (і особливо – краса «оголеної в любові душі»).

Інтелектуалізм та аналітичність її методів роботи зрівноважувалися в її творчій діяльності емоційністю та жіночністю її «я», основою якого була – краса земного й божественного, прагматичного й духовного. Її науковій та публіцистичній думці була властива літературна пристрасність, і символічно, що, плануючи кожну наступну свою роботу, вона відчувала себе «по-новому плідною» [5].

Не лише у своїх наукових поглядах, але й в громадянській позиції, Н. Зборовська дотримувалася яскраво вираженого нонконформізму, їй властива була і вражаюча самостійність в оцінках явищ і подій, і сміливість – в озвучуванні критичних думок, незважаючи на неготовність суспільства сприйняти їх.

Нерідко в оцінках історично дражливих подій Н. Зборовська вдавалася до безпрецедентної чесності, так вона відкидала традиційно сентиментальний погляд на голодомор як момент святого мучеництва українського народу, і називала його виявом «жалюгідності нації», якій забракло мужності й лицарства. На її думку, «саме голодомор показав нашу дійсну нікчемність, що в людоїдських історіях прозирає передусім ця онтологічна нікчемність нації», замість того, аби померти на полі бою лицарями, у боях за свободу, «ми подихали як останні нелюди, пожираючи людські трупи» [2].

Сміливим і глибоким був її погляд на роль «українських росіян» в Україні, які, з її точки зору, мають суттєву перевагу над «російськими росіянами», будучи позбавленими «імперського комплексу». Саме вони, на думку вченої, в подальшому

стануть надійною основою для психологічної трансформації Росії з імперської держави – у національну.

Багато розмірковуючи про український постколоніальний синдром в різних роботах, Н. Зборовська приходиться до висновку, що відповіддю на активний імперський злочин є пасивний злочин, завдяки якому українські батьки (читай, зріле покоління політиків і державотворців) стають несвідомими вбивцями для своїх синів (читай, майбутніх поколінь політичних еліт та народу в цілому) [7].

В останніх своїх роботах і публічних виступах учена критикувала романтизм українського суспільства (як антипод зрілої реалістичності), зазначала, що інфантильність українських чоловіків (як національна риса) обумовлює їх громадянську слабкість. Щодо останнього вона наводила вислів М. Бабака «Я українець і нічого більше не вмю», як найкращу ілюстрацію «національно-синівського безсилля» [7].

Аналізуючи політичний дискурс 2004–2007 рр., дослідниця вказала на потребу українського суспільства в «богинях» та «воїнах світлах» і на те, як цією потребою легко маніпулюють політики, на кшталт В. Ющенко та Ю. Тимошенко. Українці, на думку Н. Зборовської, – «психологічні язичники», яким властива наївність та потяг до беззмістовного. Вона вказувала на те, що націоналізм може бути лише ідеологією нації, що бореться за незалежність, але *націоналізм держави* стає підґрунтям для анархізму. Одна з не багатьох в українському суспільстві початку 2000-х рр. дослідниця помітила «розкольніцьку сутність» Ю. Тимошенко, яка «започаткувала політичну гру й акторство», й розколола суспільство, якому традиційно властивий аристократичний європейський націоналізм на противагу східному та містичному, пропагованому Ю. Тимошенко.

Провідними (в світлі подій 2013–2014 рр.) були думки Н. Зборовської щодо «демонічного», «постмодерністського» «Майдану» 2004-го р., який продемонстрував незрілість громадянського суспільства, і мав, на її погляд, перерости у «новий Майдан», який би об'єднав аристократів духу по всій країні, головними цінностями якого стали би франківські «дух, наука, думка», в основі якого було би глибинне самопізнання та пізнання світу [7].

Окремо варто сказати про методологію Н. Зборовської, яка була нетиповою для свого часу й характеризувала унікальність її спадщини. У своїх дослідженнях вона використовувала переважно метафізичний аналіз та психоаналіз, що лишається непопулярним в Україні (і подекуди викликає спротив у консервативних колах українського суспільства), але було і лишається надзвичайно розповсюдженим явищем у США та Європі. Вчена також широко використовувала історичний, біографічний, компаративний аналіз (літературний образ – прообраз – біографічний факт) [3]. Вона зазначала, що її науковий стиль вироблявся як «протиставлення емоційності», а інтелектуалізм (вона завжди наголошувала на його важливості) заважав створювати художні тексти, втім вона прагнула врівноважити «іронічність та серйозність», раціональність та властиву їй пристрасність.

Висновки та перспективи. У загальному підсумку можна окреслити духовно-інтелектуальну концепцію особистості й суспільства та національно-державну концепцію Н. Зборовської. У центрі її стоїть Істина (Бог, віра) як основа духовності, шлях до неї – це шлях інтелектуального зростання (необхідний як для окремої особистості, так і для нації), шлях набування зрілості (реалістичного, критичного, свідомо-інтелектуального ставлення до соціальної та політичної дійсності), шлях активного змушнення (тобто свідомої відповідальності). У державній концепції вченої аристократична демократична держава можлива лише тоді, коли навколо її формування об'єднані аристократи духу, тобто інтелектуали. У концепції Н. Зборовської особистість, хоча й повинна брати відповідальність за соціальне й державне формування, має усвідомити вищість свого метафізичного призначення, і тут понад усе має стати пошук Істини та пристрасність щодо своєї діяльності, в чому би вона не полягала.

1. Зборовська Н. В. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури [Електронний ресурс] / Зборовська Н. В. – К. : Академвидав, 2006. – 504 с. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Zborovska_Nila/Kod_ukrainskoi_literatury/. – Дата доступу: 12.03.2017.
2. Зборовська Н. В. На карнавалі мертвих поцілунків: феміністичні роздуми [Електронний ресурс] / Зборовська Н. В. – К. ; Львів : Літопис, 1999. – 336 с. – Режим доступу: <http://1576.ua/books/4774>. – Дата доступу: 12.03.2017.
3. Зборовська Н. В. Моя Леся Українка / Зборовська Н. В. – Тернопіль : Джура, 2002. – 228 с.
4. Жінка, що мріє про сонце (інтерв'ю) [Електронний ресурс] // City Life. – 2007. – № 33. – Режим доступу: <http://citylife.com.ua/index.php?id=34&tid=390&art=574>. – Дата доступу: 12.03.2017.
5. Дубинянська Я. Ніла Зборовська: «Феміністка – мій штучний імідж» [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2006. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/nila_zborovska_feministka_miy_shtuchniy_imidzh.html. – Дата доступу: 12.03.2017.
6. Міняйло Н. Племянниця Світлана Зборовська: «Вона вміла звичайний день перетворити на свято» [Електронний ресурс] // День. – 2012. – № 229. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayinci-chitayte/pro-kod-nili-zborovskoyi>. – Дата доступу: 12.03.2017.
7. Зборовська Н. В. Метафізичний погляд на перевибори в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zborovska.livejournal.com/4298.html>. – Дата доступу: 12.03.2017.
8. Зборовська Н. В. «Танцююча зірка» Тодося Осьмачки / Зборовська Н. В. – К. : Козаки, 1996. – 64 с.
9. Зборовська Н. В. Пам'яті Соломії Павличко (психопоетичний портрет) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zborovska.livejournal.com/4771.html>. – Дата доступу: 12.03.2017.
10. Зборовська Н. В. Психоаналіз і літературознавство : посіб. для вузів / Зборовська Н. В. – К. : Академвидав, 2003. – 390 с.
11. Зборовська Н. В. Українська реконкіста: анти-роман / Зборовська Н. В. – Тернопіль : Джура, 2003. – 304 с.
12. Зборовська Н. В. Академічний космополітизм чи посткомуністичне літературознавство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zborovska.livejournal.com/2528.html>. – Дата доступу: 12.03.2017.
13. Зборовська Н. В. Масонський стиль в Українській літературі: далі буде? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zborovska.livejournal.com/2781.html>. – Дата доступу: 12.03.2017.
14. Тарасюк Г. Психоісторія української літератури як теоретична та практична провокація [Електронний ресурс] // Літературна Україна. – 2007. – Режим доступу: <http://zborovska.livejournal.com/3384.html>. – Дата доступу: 12.03.2017.
15. Лобановська А. Тоталітаризм починається з наступу на усвідомленість [Електронний ресурс] // Кур'єр Кривбасу. – 2007. – Режим доступу: <http://zborovska.livejournal.com/1848.html>. – Дата доступу: 12.03.2017.
16. Квіт С. М. Основи герменевтики : навч. посіб. / С. М. Квіт. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 192 с.

UDC 007 : 304 : 659. 3+ 801.8 : 7.041.5

Spiritual, intellectual and national state-forming concepts of creative heritage of Nila Zborovska

Voronova Malvina, PhD (Philology),

Taras Shevchenko National University of Kyiv, The Institute of Journalism, 36/1, Melnykova St., Kyiv, 04119, Ukraine, e-mail: malvinavoronova@gmail.com

The article is devoted to the works of the Ukrainian literary scholar Nila Zborovska. The purpose of the scientific survey is to make a detailed reconstruction of her spiritual, intellectual and national state-forming concepts. The study, according to the purpose, involved method of systematization (it helped to cover and put in order all the creative heritage of the scholar); method of genre and thematic differentiation (with its help the works were divided into genres and themes); semantic analysis (it is used to determine the content and meaning of each element of the text); generalization method (it is used to form general opinion about the scholar's ideas). The study allowed to formulate the basic scientific concept of N. Zborovska (Ukrainian culture proves the postcolonial syndrome of infantile society that is moving towards "intensifying of courage"); central political and philosophical idea of her creative work (the idea of aristocratic and intellectual Ukraine, which focuses on self-knowledge and knowledge of God); cen-

tral religious and philosophical idea (the idea of syncretic religion – Christianity and Buddhism unity); dominant idea of gender (a female holds a special place in the spiritual formation of humanity because she is capable of spiritual rebirth of a man).

Key words: national code, spiritual and intellectual values, state-forming concepts, Zborovska.

Духовно-интеллектуальные и национально-государственные концепты творческого наследия Нилы Зборовской

Воронова Мальвина

Статья посвящена исследованию творчества украинской ученой-литературоведки Нилы Зборовской. Цель научного исследования – детально реконструировать ее духовно-интеллектуальные и национально-государственные концепты. В ходе исследования, согласно поставленной цели, были использованы метод систематизации (помог охватить и упорядочить все творческое наследие ученой); метод жанрово-тематической дифференциации (с его помощью работы были разделены на жанры и темы); семантический анализ (использовался для выяснения содержания и смысла каждого отдельного элемента текста); метод обобщения (использовался при формировании общего взгляда на идеи ученой). Проведенное исследование позволило сформулировать основной научный концепт Н. Зборовской (украинская культура свидетельствует о постколониальном синдроме инфантильного общества, движущегося в сторону «наращивания мужества»); центральную политико-философскую идею ее творчества (идея аристократической и интеллектуальной Украины, которая сосредоточена на самопознании и познании Бога); центральную религиозно-философскую идею (идея синкретической религии – сочетания христианства и буддизма) доминирующую гендерную идею (женщина занимает особое место в духовном формировании человечества, поскольку способна духовно переродить мужчину).

Ключевые слова: национальный код, духовно-интеллектуальные ценности, государственно концепты, Зборовская.

1. Zborovska, N. V. (2006), «Ukrainian literature code. Project of the psychohistory of the modern Ukrainian literature», Academvydav, Kyiv, 504 p., available at: http://chtyvo.org.ua/authors/Zborovska_Nila/Kod_ukrainskoi_literatury/ (accessed 12 March 2017).

2. Zborovska, N. V. (1999), «On the carnival of dead kisses. Feminism reflections», Litopys, Kyiv and Lviv, 336 p., available at: <http://1576.ua/books/4774> (accessed 12 March 2017).

3. Zborovska, N. V. (2002), «My Lesya Ukrainka», Dzhura, Ternopil, 228 p.

4. Woman, that dreams about the sun (2007), *City Life*, № 33 available at: <http://citylife.com.ua/index.php?id=34&tid=390&art=574> (accessed 12 March 2017).

5. Dubynianska, Ya. (2006), Nila Zborovska: «A feminist is my artificial image», *Dzerkalo tyzhnia*, available at: http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/nila_zborovska_feministka_miy_shtuchnyi_imidzh.html (accessed 12 March 2017).

6. Miniajlo, N. (2002), Niece Svitlana Zborovska: «She was able to convert an ordinary day into a holiday», *Day*, no. 229, available at: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayinci-chitayte/pro-kod-nili-zborovskoyi> (accessed 12 March 2017).

7. Zborovska, N. V., «Metaphysical view on the reflections in Ukraine», available at: <http://zborovska.livejournal.com/4298.html> (accessed 12 March 2017).

8. Zborovska, N. V. (1996), «“Dancing star» of Todos’ Osmachka», Kazaky, Kyiv, 64 p.

9. Zborovska, N. V. «On the memory of Solomiya Pavlychko, psychopoetical portrait», available at: <http://zborovska.livejournal.com/4771.html> (accessed 12 March 2017).

10. Zborovska, N. V. (2003), «Psychoanalysis and literary criticism», textbook, Academvydav, Kyiv, 390 p.

11. Zborovska, N. V. (2003), «Ukrainian reconquista», Dzhura, Ternopil, 304 p.

12. Zborovska, N. V., «Academicals cosmopolitanism or post-communist literary criticism», available at: <http://zborovska.livejournal.com/2528.html> (accessed 12 March 2017).

13. Zborovska, N. V., «Mason style in the Ukrainian literature: to be continued», available at: <http://zborovska.livejournal.com/2781.html> (accessed 12 March 2017).

14. Tarasiuk, G. (2007), «Psychohistory of the Ukrainian literature as theoretical and practical provocation», *Literaturna Ukraina*, available at: <http://zborovska.livejournal.com/3384.html> (accessed 12 March 2017).

15. Lobanovska, A. (2007), «Totalitarianism begins with treading on consciousness», *Kurier Kryvbasu*, available at: <http://zborovska.livejournal.com/1848.html> (accessed 12 March 2017).

16. Kvit S. M. (2003), *Osnovy hermenevtyky* [Fundamentals of hermeneutics], КМ Akademiya, Kyiv, Ukraina.

Стаття надійшла до редакції 25.04.2017